

Q zastrupljenju živine z umetnim gnojilom.

Zadnjič smo poročali o žalostni nesreči, ki je zadela nekatere kmetovalce v Thonskem močvirju na Koroškem. Pasili so živino na ravno- kar z umetnimi gnojili pognojili paši in vsled tega je mnogo živine poginilo. Stvar je za nas jako važna, ker mi smo odločni pristaši in za- govorniki umetnega gnoja. Zato hočemo v na- slednem objaviti mnenje, ki ga je povedal dipl. agrarni učitelj g. L. Stocker v Gradcu z ozirom na ta slučaj.

G. Stocker pravi:

„Zastrupljenje živine se je zgodilo na paši, ki se jo je kratko časa preje s Tomaževo žlindro, kalijevo soljo in čilskim salpetrom gnojilo. Komaj se je ta gnojila potrosila, prišla je že živina na gnojeno ploščo; našla se je z gno- jili potrošenih rastlin in več kôsov živine je vsled tega poginilo. Katero teh treh gnojilnih sredstev je povzročilo smrt? Tomaževa žlindra je popolnoma nenevarni produkt in bi živali, ako pride v njeno truplo, prav nič ne škodovala. Istotako tudi kalijeva gnojilna sol ne vpliva strupeno; ako bi jo vzela žival v prav veliki množini, bi k večjem drisko povzročila. Zastrup- ljenje v omenjenem slučaju na Koroškem se je izvršilo torej edino po čilskem salpetru. Da je čilski salpeter, v večji množini povzročil, strupen, je znana stvar; zato je treba previdnosti pri človeku in pri živali.

Ako bi se torej omenjeni slučaj na Koroš- kem napačno tolmačilo, bi to lahko kmetijstvu v planinskih deželah prav hudo škodovalo. Saj umetno gnojenje pri nas še itak ni dovolj raz- širjeno. To je obžalovanja vredno, ker potrebuje zemlja večinoma dovolj redilnih snovi tako nujno, kakor živina vsakdanjo krmo. Strokovnjaki, ki imajo veliko izkušnjo, označijo racionalno gno- jenje kot najbolj dobičkanosni korak v pospe- ševanje našega kmetijstva. Ker se za gnojenje travnikov in paš v prvi vrsti Tomaževo žlindro in kalijevo gnojilno sol rabi, ne nastanejo s tem za živino niti najmanjše nevarnosti. V slu- čaju, kadar se poleg Tomaževe žlindre večjo množino kajnita ali kalijeve gnojilne soli rabi, se za preprečenje mogoče male driske priporoča, da se po gnojenju 3 do 4 dni živine na dotično pašo ne žene. Ako se potrosi tudi čilski salpe- ter, naj se pusti 8 do 10 dni preteči, predno se žene živino zopet na tisto pašo; — tako bode imel čilski salpeter priliko, da se raztopi in zleze v zemljo.

Za zboljšanje živinoreje je temeljna potreba, da se ozira najbolj na moderno travniško in pašno kulturo; pri tem igra dviganje vsebine redilne snovi v zemlji prvo vlogo. Ako bi se v tem lepi vzgled vpoštevalo, ki ga nam dajeja Nemčija in Švica, potem bi kmalu napredek v živinoreji in preskrbi z mesom čutili. Dobro bi bilo, ko bi se te besede ravno tako razširile, kakor omenjeni dogodek in da bi se na ta na- čin napačna mnenja razpršila.“

Zobna kréma

KALODONT

Ustna voda 40

Novice.

Leto 1913 je izredno čudno leto in prati- karji bodejo imeli z njim posebno veselje. Pred- put pride kmalu, namreč že 4. februarja; v 20. stoletju še ni bilo tako hitrega predpusta in našim „fašinkom“ ne bode treba dolgo čakati. Do leta 2003, torej celih 90 let, ne bode več tako hitrega predpusta. Veselite se torej na prihodnje leto, nežne deklice, ki še niste nobe- nega moža v svoje zanjke vjele! Velika noč bode prihodnje leto dné 23. in 24. marca, Mebohod dné 1. maja, tako da bodejo ta praznik tudi rdečkarij lahko obhajali; Binkošti bodejo dné 11. maja. Vse to velja pa le tedaj, ako se svet preje ne podre!

Mesto in dežela. Nemški redakter Roeder izdal je p. k. knjižico, v kateri čitamo tudi sle- deče zanimive točke: „Nikomur ne bode v glavo

padlo, da ponižuje pomen mesta in tudi velikega mesta. Mesto ima svojo eksistenčno pravico ka- kor dežela. Mesto je naravno-giblajoče, dežela pa naravno-stalna; obe tvorita naravno sintezo napredka. Ali prebivalstvo na deželi, kmet, naj ostane v večini. Ne govorim zdaj samo o kme- tu kot naravnemu reditelju ljudstva, ki mora biti po kvantiteti in kvaliteti tako postavljen, da uredi prehranjenje naroda — jaz imam pred- vsem kmeta kot vstvaritelja ljudske moči v mi- slih. Mesto požira moč; mesto se ne izpopolni samo iz sebe; mesto potrebuje vednega dora- steka ljudstva, ako se hoče vzdržati. . . . Mesto mora biti. Ali za milijonsko mesto z velikanskim svojim požiranjem ljudskih in etičnih moči ni- mamo pametnega vzroka v pametni socialni po- litiki. Mi s sedanjio socialno zakonodajo nismo v položaju, da bi zadržali naraščanje opravičenih mesta v velika mesta pol ali člega milijona. Ali nekaj storimo lahko: kmetijstvo utrditi, da postane rentabla. S tem vzamemo begu iz de- žele enega njegovih najglobejših vzrokov. Zato se danes ne more biti preveč a- graren, marveč le premalo agra- ren. Vso našo zakonodajo naj bi prešinil pa- metni agrarni duh. Mesto kot element gibčnosti si pomaga samo; za deželo, faktorja stalnosti, mora skupnost nastopiti. Enostranski razvitek velikih mest je rop na naši ljudski moči. . .

111 letni ženin. V mestu Helena severno- ameriške države Arkansas se je te dni 111 letni zamorec Aleksander Sandy z neko 60 letno za- morsko krasotico poročil. Stvar ni šala, temveč baje resnica. Najstarejši ljudje mesta Helena se spominjajo, da so „strica Sandy“ že pred 70 leti s tremi odraslimi sinovi poznali. Sandy trdi, da se vè še natanko spominjati na vohod angleških vojakov v Washington leta 1812. Pač redki slučaj, da človek sploh 111 let živi; a da se v tej starosti celo še ženi, to se pač tudi v Ameriki še preje nikdar ni zgodilo.

Zaslugek modernih zdravnikov. Pri nas se trdi, da zdravniki v splošnem ne zaslužijo mno- go. Paš pa se ameriškim zdravnikom dobro godi, kakor poroča to list „Nos Loisirs.“ Dr. W. C. Browning vzdravlja je n. pr. milijonarja Magec in dobil zato okroglo 1 milijon kron plače. Pro- fesor Kelleg v mestu Baltimore zahteva za zdravljenje žene nekega bogataša vsak dan 7000 kron. Za eno samo operacijo je dobil profesor A. Mac Lane Tiffany 50.000 kron. Profesor Chambres je dobil 35.000 kron, ker je ozdravil nekega jetniškega direktorja, ki so ga jetniki smrtnonevarno poškodovali. Profesor Parker v Chicagi zahteva za vsako operacijo 70.000 K. Seveda so ti znameniti zdravniki izjeme. A tudi v splošnem stojijo si ameriški zdravniki, ako razumejo svoj „kšeft“, prav dobro.

Največja zastava sveta. V mestu Los Angeles v Kaliforniji nesli so zadnjič ameri- kanski vojaki zanimivo zastavo z zvezdami. Zastava je največja sveta in meri v dolgosti 35 metrov, v širokosti pa 17 metrov. Ta za- stava ima pomenljivo zgodovino. Naredli so jo svoj čas v spomin ameriškim vojakom, ki so se borili v špansko-amerikanski vojni. V tej zastavi je za vsacega ameriškega vojaka en „stih“ šivanjke.

Maščevanje na Korziki. Na otoku Korzika živi še jako maščevalnoželjni narod. Zadnjič je bil v vasi Qeuriolo kovač Bugotti ustreljen. Kot morilca so izpoznali nekega Paoli, ki je iz ječe ušel. Ta Paoli je bil svoj čas na večletno ječo obsojen, a posrečilo se mu je pobegniti. Komaj na prostem prišel je z neverjetno krvo- ločnostjo vse svoje sovražnike, ki so kot priče proti njemu izpovedale, zasledovati. Vse skupaj je ustrelil 24 svojih sovražnikov.

Iz Spodnje-Stajerskega.

„Narodna“ polemika. Zadnjič smo napisali uvodni članek, v katerem smo starišem pripo- ročali, da naj pošiljajo svojo deco v nemške šole. Naše tozadevno stališče je itak znano: nemščina je danes neobhodno potrebna, vsaj za človeka, katerega pamet sega dalje nego njegov nos; v slovenskih šolah se otrok že zaradi za- grizenosti „narodnih“ učiteljev nemščine ne pri- uči; zato pa otroka v nemške šole! — To smo torej letos zopet enkrat napisali. Komur se to mnenje ne zdi pravo, — prosto mu! Naj si stvar drugače tolmači in naj svoje mnenje pove,

v dostojni obliki pove! Pa znana je stara pesem: kdor ne vè pametnih argumentov, ta najde psovke kot odgovor. In tako so na naš članek slavni „narodnjaki“ tudi s psovkami odgovorili. Vboga zakonata „Sloga“, ki jo danes ne Neme- ne Slovenec, ne liberalec, ne klerikalec ne mara, in katere že v zadnjih vzdihljajih leži, nam je „odgovorila“ s celo kopico ostudnih psov. In urednik „Narodnega lista“, ki itak nima nič opraviti, ker ga je njegova pesniška „muza“ odslovila, je v prirojeni lenobi ponatisnil „Slo- gino“ čečkarijo. . . . Zakaj nam gospodje ne povedo, kaj smo napačnega napisali? Zakaj nas le psujejo? Pač slaba vest! Le v sramoto tem „narodnim“ psovkarjem, katerim se pač pozna, da so bili vzgojeni v „narodni“ slovenski šoli, hočemo na članek „Sloge“ in „Narodnega lista“ par besed odgovoriti. Prvič ni „Štajerc“ noben „agent za nemške šole.“ Kajti nemške šole so tako prenapolnjene, da se stotero otrok ne more več sprejeti; take šole torej ne potrebujejo no- benih „agentov.“ Drugič je nesramna „narodna“ laž, da se poje v naših šolah pesmi „Deutsch- land, Deutschland über alles“ ali pa „Wacht am Rhein“ namesto avstrijske himne. Res pa je n. pr., da so zadnjič žena slovenskega nad- učitelja in drugi prvaki v sv. Lenartu slov. gor. pobegnili iz cerkve, ko so otroci nemške šole zapeli cesarsko pesem. Naravnost gnusno far- zejstvo je, ako slovenski „narodnjaki“ hlinijo avstrijski patriotizem. Od srbske vlade podkup- ljeni ljubljanski list „Jutro“ se je tiskal v ti- skarni slovenskih učiteljev. Molčite torej raje o vašem „avstrijstvu“, gospodje narodnjaki, ki ste v času vojskine nevarnosti na avstrijske vojske kamenje metali in srbskemu Jurčku „živio“ vpili. . . . Sicer pa je ta „narodna“ jezica bolj smešna nego nevarna. Naravnost „za počti“ je ta-le stavek iz omenjenih „narodnih“ lističev: „Marsikateri nemškutarski falot bi gotovo rad menjal z bogatašem, ki govori le slovenski.“ To je res, gospodje! Faloti bi že z vašimi bogataši radi menjali, — to vam do zadnje pičice veru- jemo. Ali malo veljave dajete narodnjaki slo- venskim bogatašem, ako jih stavite v eno vrsto z nemškutarskimi faloti! In žalostno je, ako bočete v slovenskih šolah le to doseči, da vas bodejo faloti zavidali! Za falote se mi res ne potegujemo, te vam že privoščimo. . . . V osta- lem pa se naj narodnjaki potolažijo, kajti — kmalu bodejo posamezni njih pristaši zopet k nam fehtati prišli, da naj spravimo njih deco v nemške šole. Organist mestne farne cerkve v Ptujju je vendar hud „narodnjak“ in njegova žena bi gotovo v omedleavici padla, ko bi mo- rala nemško besedico izpregovoriti; svojo deco pa pošiljata le v nemški „Kindergarten“, ki je podpiran od nemškega „Schulvereina“ in, če se ne motimo, sta izprosilca celo znižano ceno. Ta- kih slučajev pa je stotero. Gospodje „naro- dnjaki“ pa se ne upajo nič reči, ker reflektirajo na „slavnostne obede“ v župniščih. . . . Mi- slimo, da smo s tem za enkrat dovolj povedali.

Papagaji. . . . Politični duhovniki na Slo- venskem pričeli so v novejšem času zopet mla- dino hujskati, kvariti in na nepoštena pota spravljati. Kmetske fante lovijo v svoja „čukar- ska“ društva in jih napadajo ter šuntajo v po- nočevanje in pobijanje. In dekleta „združujejo“ v svojih „Marijinih društvih“ ter jih smešijo v vsej javnosti, tako da se mora pošteno kmetsko dekle z gnušom od te komedije odvrniti. Nam seveda prismojene prireditve teh „kercelverei- nov“ ne škodujejo. Smilijo se nam le kmetska dekleta, ki jih Berki, Rabuzeki, Zorkoti e com- pagnia bella v neumnem sovraštvu vzgajajo. Na- ravnost značilna je bila v tem oziru prireditve „dekliskega shoda“ v Cirkovcah, ki se je vršila teden dni pred velikim požarom. Poročali smo že o tej prireditvi in zato ne moremo več nam o tej stvari doposlanih dopisov objaviti. Povedati smo hoteli le, da se „Slov. gospodar“ sam iz teh starih in mladih devičij jano n o r č u j e. Dokaz temu je poročilo, ki ga je ob- javil ta list vseh spodnještajerskih tepcev o cir- kovškem shodu. Evo par cvetk: Poštenjak žup- nik Mursič, katerega tolpa zna že šipe pobijati, je rekel n. pr.: „Vsak človek ima 3 glavne dušne sovražnike, dekleta pa 9.“ Mursič torej dekleta niti k ljudmi ne prištevava. Sicer pa imajo klerikalna dekleta še enega sovražnika in to so — politični kaplani, ki morajo napa-